

ISMERETLEN SZERZŐ

Követjárás Veronában

EGY ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYBŐL

Tudjuk, Dante sokszor megfordult Veronában, szívének kedves volt ez a város. Az, hogy a címben említett követjárás helyszíne Verona, valamint az a körülmény, hogy a Walberan nevű napkeleti királyról szóló költemény Dante idején jött létre, elégséges ok arra, hogy az alábbi részlettel köszöntsem Dante emlékét. Röviden összefoglalva az előzményeket: Verona hercege, Dietrich háborút vív Laurinnal, a törpék királyával. A törpék vereséget szenvednek, Laurin foglyul esik, és a herceg Veronába hurcolja. Itt megkeresztelkedik, méghozzá maga Dietrich a keresztpapja: ettől fogva Laurin nemcsak kibékül a herceggel, hanem hűséges barátja is lesz a hercegnek. Erről nincs tudomása Laurin rokonának, a Szentföldön uralkodó Walberan pogány királynak, és nagy létszámú hadsereget gyűjtve áthajózik a tengeren, hogy kiszabadítsa, aki pedig nem is akar kiszabadulni...

Most Walberant táborozni hagyjuk,
szemünket Schiltung felé forgatjuk.

Ó Veronába ért hét nap alatt:
mondom, ahogy élém akadt.

1970 Hogy történt a városba lovagolta,
az emberektől tudakolta,
melyik a legjobb fogadó,
ahol jó pénzért szállás kapható.
Mutattak neki egy vendégházat:
azzal, úgy látta, nem hibázhat.
Amikor aztán oda szállt,
a fogadós elébe állt.
Barátságosan üdvözölte.
Schiltung a köszönetét közölte,
úri gesztussal nem maradt adós.

1980 Így szólt: „Mondd meg, jó fogadós,
adj nekem egy kapaszkodót:
hol találom az uralkodót,
aki Verona hercege?
Követként hírt kell közölnöm vele,

- amelytől meg nem kímélhetem.” –
 „A városban van a fejedelem” –
 így szól a gazda –, „és amit neki
 mondandó vagy, az őt könnyen elérheti.
 Ha akarsz vele találkozni,
 1990 az udvarban kell mutatkozni.
 Ott meglátod a drága herceget,
 Akinek szól az üzenet.”
 Schiltung indult tehát,
 öltvén vörös ruhát
 ő és egész kísérete.
 Tisztesebb külsőt elérhet-e?
 Voltak ők tizenketten,
 ahogy forrásomból kivettem.
 Csupa erős vitéz:
 2000 bátorság belőlük kinéz.
 Szebb törpéket nem láttak itt soha:
 mindnyájukon pompás ruha.
 Amint az udvar felé mentek,
 bámész szemek rajtuk pihentek.
 Őket bámulja minden polgár.
 Dietrich úr termében honol már,
 amikor a követség odavetődik.
 Kíséretétől érdeklődik,
 hogy ismernek-e valakit,
 2010 és akik jönnek, honnét vannak itt.
 Vendégek ismeretlenek mindegyre.
 Hildebrand úr veszi őket szemügyre.
 Azt mondja: „Csupa erős levente.
 Kérdés, hogy ez bármit jelent-e.
 A törpék, akik szolgálnak neki,
 mind-mind Laurin vitézei.”
 Dietrich úr hívatja Laurint,
 az máris jön, hívás szerint.
 Szól Dietrich: „A kíváncsiságtól égek.
 2020 Kedves Laurin, kik ezek a vendégek?”
 Laurin a vendégeket megnézi,
 válaszát Dietrichhez intézi:
 „Ő egy dicséretes fejedelem,
 Kánaánból van itt jelen.
 Hogy milyen üzenetet közvetít,

- vagy eléd milyen óhajt vetít,
arra én is kíváncsi volnék.
Szavam hozzád többet is szól még:
2030 ő egy nagyon bátor vitéz,
erre vagyok esküdni kész.
Ő a nagybátyámat szolgálja,
aki Walberan, Kánaán királya.”
Párbeszédükből ennyit leírtunk,
miközben már belépett Schiltung.
Őt pedig a Veronai
kedves fogadtatásban részelteti.
Ennek megörül a követ:
jön tőle udvarias köszönet.
2040 Őt Laurin is fogadja. Közli,
hogy szívből jövően üdvözli.
Ezt örömmel fogadja a követ,
jön tőle sűrű köszönet.
„Amire szól a megbízásod,
azt jobb, ha magadban el nem ásod.” –
2044A „Gazdám, a kánaáni király,
aki Arméniával szövetségben áll,
küldi neked üdvözlését,
de nem tűri annak szégyenletét,
amit Laurinnal elkövettél.
Ezért az ellensége lettél.
2050 Királyom megtámadja ezt a várost:
készülj a védelemre mármost.
Királyom biztat: csak védekezz.
Üzeni, Dietrich, neked: jól van ez.
Még azt is üzeni királyom
– előled eltitkolni nem kívánom –,
ha csatatérre kiállni merészelsz,
nyilván sok jó vitézt vezényelsz.
A legjobb vitézeket válaszd!
Hadat királyom olyan módon áraszt,
2060 hogy tieid számát add meg nekem,
hadd tudja a fejedelem.
Részéről ugyanannyi harcost
az ostromlók között akar most.
Vagy ha párviadalra állsz ki,
akkor sem kell az alkalomra várni.

- Ne sokáig tátsad a szádat!
Nadrágba ereszd hitvány pisádat
2067A odakint, a városkapu
előtt, aztán: útilapu!”
Hozzátette: „Vagy inkább kardvas
2070 és rablánc, ami lesz nektek alkalmas!”
Dietrich úr felelt neki jóval
udvariasabb és szelídebb szóval:
„Mit vétettem az uratoknak,
hogy hadai felénk mozognak,
és földemre vezeti seregét?
Hiába van hívem, senki se véd
láthatatlan harcosok ellen!
Adja értenem és figyelnem,
2080 hogy áll valóban a dolog,
miért, hogy országom kockán forog,
nehogy aztán urad ok nélkül
gerjedjen rám haragra végül!
Azt is mondd el neki részletesen,
hogy attól még kétségbe nem esem,
mert rám hoz egy nagy sereget.
Találok jóbarátot eleget,
akik mellettem készek védekezni.
Mit ér a fenyegetés? Ezt, ni!”
Szólt Ilsung, a lovag:
2090 „Minek fenyegető szavak?
A királyod ilyeneket
taknyos könyköknek mondhat, meglehet.
Vitézeknek harcmezőn a helyük!
Hadd lakmározzanak a keselyűk
az elesett hősök húsából.
Fenyegetőzés: vaskarika fából!” –
„Hitemre” – ezt mondja Wolfhart –,
„ez a gőg nem ijeszt, nem árt.
Nem hallottam még olyan bunkóságot,
2100 amire szívem ennél inkább vágyott.
Ha idejönnek a város alá,
jut nekik annyi sok harc és halál,
hogy falaikat nem látják meg éppen
Arméniában vagy hol a fenében.”
Schiltung nagyúr azt mondta erre:

- „Ifjú lovagok helyes elve,
hogy szót szóba ki-ki akkor hímtett,
ha üzenet jött, és ő a címzett.
De most halljuk a herceget!
2110 Elvégre neki szól az üzenet.”
Dietrich úrnak szem előtt az ügye:
„Wolfhart, csillapodj, hallod-e!
Próbáld ezt az elmédbe tolni:
követnek nem illik így válaszolni!”
Ő maga választ ilyet ad:
„Követ úr, tudja meg urad:
ha országomba beteszi a lábát,
annak drágán adja meg árát,
amíg csak van leheletem,
2120 és bizalmamat Istenbe vetem.”
Így szólt erre Laurin, a törpe:
„Schiltung, ha nagybátyámat járod körbe,
légy nála az én követem,
és mondd neki, hogy üdvözlöttem.
Jövedele kedves nekem!
»Feltéve, hogy e derék fejedelmet
jószándékkal látogatja kegyelmed!«
Ez esetben szívesen látja
Veronai Dietrich, és lesz barátja.
2130 Mondd neki: mi ketten barátok vagyunk.
Viszálykodásnak nem hagyunk
helyet soha kettőnk között,
amíg csak lelkünk el nem költözött.
Kérd meg, erényeire hivatkozva,
hogyan semmit se rabolna és kobozna
nemes Dietrich fejedelemtől,
amíg itt nem áll, velünk szembe-szemtől.
Ha majd meglátom itt, a város előtt,
bölcs tanáccsal meggyőzőm őt,
2140 hogyan lehetnek jóbarátok,
semmi harcot nem hozva rátok.
Ha a Veronait leküzditek,
mellette holttestemet lelitek!”
Ezt hallva, Schiltung búcsúzott,
és Veronából elhúzott.

1979. *úri gesztussal*, „zuchtigleich”: azaz Schiltung szavaiból kitűnik, hogy nagyúri neveletésben volt része.
1994. *vörös ruha*: a vér színe maga is hozzátartozik a hadüzenethez.
- 2044A. Az eredetiben láthatóan hiányzik egy sor. A szöveg értelméhez igazodva pótoltam.
2067. *hitvány pisádat*, „ewer übel pissen”: a német irodalomtudósok igyekeznek kevésbé megbotránkoztató jelentést tulajdonítani ennek a sornak, kevésbé meggyőzően. Schiltung, aki az imént a fogadóssal „zuchtigleich”, azaz jólnevelten beszélt, Verona hercegével szemben átvedlik bugrissá.
- 2067A. Ezt a sort a rím kedvéért kettétörtem.
2089. *Ilsung*: Laurin tanítója és térítője, ld. 1638. sk.
- 2091–2093. Romlott szövegű sorok. Hendrikje Hartung értelmezését tartom meggyőzőnek.
2126. »Feltéve...«: Laurin fikciója révén Schiltung szájába adott mondat.

Fordította és a jegyzeteket írta MÁRTON LÁSZLÓ

A KÉPMUTATÓK 1.

Dante: Isteni színjáték, Pokol, 23. ének (Dante retteg)